

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

МАТЕРІАЛИ

97 – ї

**підсумкової наукової конференції
професорсько-викладацького персоналу
вищого державного навчального закладу України
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

15, 17, 22 лютого 2016 року

Чернівці – 2016

УДК 001:378.12(477.85)

ББК 72:74.58

М 34

Матеріали 97 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (Чернівці, 15,17,22 лютого 2016 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2016. – 404 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 97 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (Чернівці, 15, 17, 22 лютого 2016 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція – професор, д.мед.н. Бойчук Т.М., професор, д.мед.н. Івашук О.І., доцент, к.мед.н. Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

доктор медичних наук, професор Кравченко О.В.

доктор медичних наук, професор Давиденко І.С.

доктор медичних наук, професор Дейнека С.Є.

доктор медичних наук, професор Денисенко О.І.

доктор медичних наук, професор Заморський І.І.

доктор медичних наук, професор Колоскова О.К.

доктор медичних наук, професор Коновчук В.М.

доктор медичних наук, професор Гринчук Ф.В.

доктор медичних наук, професор Слободян О.М.

доктор медичних наук, професор Тащук В.К.

доктор медичних наук, професор Ткачук С.С.

доктор медичних наук, професор Тодоріко Л.Д.

ISBN 978-966-697-627-0

© Буковинський державний медичний
університет, 2016

паралічів відповідають кілька синонімічних термінів: polyneuropathia idiopathica; polyradiculoneuropathia acuta; polyneuritis idiopathica acuta.

Явище синонімії спостерігається також в рамках епонімних термінів, коли одне й те ж явище (синдром, ознака, хвороба тощо) асоціюється з одним або кількома прізвищами, напр., syndromum de Lange (Корнелія де Ланге, нідерландський педіатр, 1871-1950) = syndromum Brachmann-de Lange (В. Брахманн, німецький лікар початку ХХ століття) = syndromum Cornelia de Lange → синдром де Ланге, синдром Брахманна-де Ланге, синдром Корнелія де Ланге; вроджений синдром, за якого гостра олігофренія супроводжується багатьма аномаліями.

На нашу думку, подальше детальне дослідження термінологічного корпусу вроджених вад людського організму дозволить виявити можливі закономірності термінологічного називництва цієї підсистеми медичної термінології.

Скаун І.О.

АНТРОПОЦЕНТРИЗМ У СУЧАСНІЙ ГУМАНІТАРНО-НАУКОВІЙ ПАРАДИГМІ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Формування постнекласичної раціональності (остання третина ХХ ст. – початок ХХІ ст.) відзначається послідовним утвердженням ідей антропоцентризму в методологічній самосвідомості науки. Постнекласична парадигма, ґрунтуючись на ідеї єдності природничо-наукового, гуманітарно-наукового та науково-технічного знання, тяжіє до осмислення складних людиномірних систем, що саморозвиваються. Особливості сучасних стратегій наукового пізнання неможливо осмислити виключно в межах суб'єкт-об'єктної взаємодії та соціокультурної детермінованості. В структурі наукової аргументації та в процедурах конституювання наукових істин неминує присутній аксіологічний аспект.

Наукова діяльність у постнекласичну добу глибоко вплетена в структуру соціуму, будь-яке наукове дослідження, незалежно від його первинних цілей та мотивів, позначається на житті суспільства. Наукове пізнання більше не може мислитися поза моральним і естетичним контекстом. Очевидно, що постнекласична наука є ціннісно релевантною (третя антропологічна константа), а її самовияв актуалізує світоглядний потенціал антропоцентризму в сучасній науковій картині світу. Антропологічна орієнтація науки перестала бути неявною стосовно мети і стратегій наукового пізнання, перетворюючись на методологічний регулятив.

Методологічним базисом постнекласики є синергетика та глобальний еволюціонізм. Передусім це позначається на параметрах пізнавальної взаємодії, котру трактують як відкриту нелінійну систему, здатну до самоорганізації. Під самоорганізацією в науці слід розуміти спонтанне продукування нового знання, що також включається в цю систему і впливає на неї. Однак основним параметром наукового знання в постнекласиці стає людиномірність означених систем, що є ґносеологічним корелятом світоглядної настанови антропоцентризму.

Людиномірні системи, які стали об'єктом вивчення постнекласики, становлять особливий інтерес для сучасної методології науки, в результаті чого антропоцентризм як світоглядний горизонт мислення повсякчас актуалізує себе в різноманітних сферах рефлексії над науково-пізнавальною діяльністю. Антропологічна проблематика з периферії науки зміщується в центр, продукуючи нові смисли та формуючи оригінальні способи розв'язання концептуальних завдань.

По-новому трактується образ людини та її доля. Основним регулятивом побудови нових стратегій дослідження є людський потенціал і його актуалізація в динамічних умовах навколишнього середовища. У свою чергу, антропоцентризм у сучасному розумінні – це модель розвитку, зорієнтована на максимальне розкриття потенціалу кожної людини. Антропологічна настанова сучасної наукової картини світу культивує ідеал цілісності науки та ціннісно-орієнтованого знання, перешкоджаючи розвитку антигуманних, сциєнтистських тенденцій.

Отже, закономірно, що постнекласична наука має характер відверто людиноцентристський. І якщо досі наука намагалась абстрагуватися від цінностей, керуючись ідеалом ціннісно-нейтрального знання, то на сучасному етапі її розвитку аксіологічна зумовленість є основним методологічним регулятивом при побудові пізнавальних стратегій.

Скрипник І.І.

ПОЕТИЧНЕ БАЧЕННЯ ТЕКСТУ: ПРОЗА Б. ШУЛЬЦА Й ПОЕЗІЯ Б.-І. АНТОНІЧА

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Доказовою базою, що дозволяє нам здійснювати компаративний аналіз ліричних та епічних творів є значна наявність у текстах обох письменників такого літературного явища як **між родова дифузія**. Термін «дифузія» перекочував у літературознавство з технічних наук, дослівно з латинської означає **diffusio** — поширення, розтікання, розсіювання, взаємодія й первинно означає – процес взаємного проникнення молекул або атомів однієї речовини поміж молекул або атомів іншої, що зазвичай приводить до вирівнювання їхніх концентрацій по всьому займаному об'ємі. Подібно до цього відбувається дифузія родо-жанрових літературних

творів, що взаємодіють одні з одним, руйнують чіткі межі між родовими та жанровими утвореннями. Це досить нове поняття в літературознавстві й донині досліджене лише спорадично.

Проте відповідно до специфіки творів Б.-І. Антоніча й Б. Шульца нас цікавить родова дифузія, що дещо ускладнює віднайдіння теоретичної бази. Пішовши тим же шляхом, що й дослідники жанрової дифузії, ми звернулись до технічних наук й віднайшли цікавий підвид дифузії - **амбіполярна дифузія** — одночасна дифузія різномісних заряджених частинок у квазінейтральному середовищі. Зокрема така дифузія характерна для плазми, в якій одночасно рухаються електрони та іони.

Такого типу дифузія стосується, умовно кажучи, різних за своєю структурою частин (для нас – це лірика й епос), що мають спільне «середовище», у нашому випадку – міфологічну оповідь. Тому, **амбіполярна дифузія** художнього твору – це процес поєднання в одному тексті особливостей та ознак двох або більше літературних родів, що перебувають в полі впливу одного дискурсу чи мета жанру

Які ж особливості амбіполярної дифузії текстів Антоніча та Шульца? Як ми вже вияснили, центром тяжіння для обох авторів виступає міфологічна оповідь, що за своєю природою є синкретичним організмом, що включає в себе всі класичні родо-жанрові літературні творіння. Епічне (іпогри, безперечно, формальні показники у Б. Шульца) ми знаходимо у наративній сюжетній оповіді творів обох письменників. Дослідники творчості Б.-І. Антоніча неодноразово вказували на епічність великої частини його поезії. Зокрема М. Ільницький акцентує увагу на тяжінні до розлогих, важких 7–9-стопових ямбів з монументальною статичністю та скульптурністю зображення. Такі тенденції ми спостерігаємо у «елегіях» «Трьох перстенів», та здебільшого в «Главах» «Зеленої Євангелії» й «Книги Лева», в «Ротаціях». Наприклад, вірш «Знак дуба» вводить читача в розлогу, деталізовану епічну оповідь міфологічного масштабу, дещо оказковану.

Одним із основних будівельних матеріалів поетичної прози Шульца виступає метафора та метафоричний стиль письма, що якісно наближує його тексти до лірики як роду літератури та потверджує наші припущення присутності явища амбіполярної дифузії лірики та епосу в його текстах. Метафора у його творах (як аналогічно і в текстах Антоніча) відповідає перекодуванню номінації, де шляхом підбирання та відшукування первинного, «іншого», відмінного від затертого тисячоліттями значення, відбувається містерія повернення до первісної мови. Звернемося до енциклопедичного визначення терміна.

Важливим для нас у руслі міфологічно-метафоричного мислення письменників є аристотелівська концепція метафори: «Аристотилеве обговорення метафори входить до його трактату про мімесис, який відкриває «Поетику» Відповідно до цього, метафора, як і поезія, сприймається як **ефект дублювання** (дублювання через повторне називання істини, природи, власного імені) та подібності, як акт стирання відмінності подібного в повторному називанні його «аналогічним» (тобто іншим і водночас тим самим)». Продовжуючи про метафоричність як результат родової дифузії прози Шульца: читаємо в есеї про роман «Нестерплячі» Софії Налковської: «Мистецтво має тенденцію до матеріалізації метафори, до її втілення та спорядження реальним життям». А в оповіданні «Осінь», де, озаглавлену пору, автор вважає часом натхнення, творіння, знаходимо виразне речення: «Коли через невизначені причини метафори, проекти, людські мрії починають тужити за втіленням, настає час осені». Використовуючи широку теоретичну базу, ми дійшли висновку, що у текстах обоє письменників присутнє таке ще мало досліджене явище, як родо-жанрова дифузія й, зокрема, виокремили умовний термін **«амбіполярна дифузія»** як робочий термін на позначення дифузії між текстами різних родів літератури.

Скрицька Н.В.

ОНТОЛОГІЧНИЙ СТАТУС ФЕНОМЕНУ КУЛЬТУРИ ТА ПРОБЛЕМА ІДЕНТИФІКАЦІЇ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Вирішення питання про існування феномену культури відіграє визначальну роль в суспільних та гуманітарних науках. І хоча їх буттєвість визначалася вже з часів В. Дільтея та Р. Ріккєрта, проте змістовний опис культури як специфіки буття виявився складним завданням. Особливо вагомими є відкриття Гуссерлем сфери інтенціонального буття, до якого може належати сфера культури, а не лише предмети актів свідомості.

Культура виникає лише у свідомості, пов'язана з нею та зі суспільством. Поза людиною, суб'єктом феномену культури не існує. Якщо б було навпаки, то ми мали б ілюзорність культури, неможливість її пізнання, творення, що би поступово призвело до її знищення.

Онтологічна вагомість феномену культури підтверджується його формальною будовою, яка збігається із будовою само сущих предметів. Тут вона схоплюється, щоправда, у відкритій сукупності властивостей і відношень. Як з цього приводу наголошує Інгарден, «... в інтенціональному предметі... природно має знаходитися суб'єкт цих властивостей». З цього випливає, що суб'єктність культури, будучи наявною, проте необхідно умовно наявності та схоплення, засвідчує їх дійсну онтологічність.

Наступним моментом онтології культури є її зв'язок з реальним та об'єктивним світом. Тут ми вправі вести мову навіть про уречевлення культури в значенні перетворення духом реальності. Спираючись на наявність, феномен культури стає доступним для інших суб'єктів, продовжує тривати після завершення актів свідомості, які і визначають культуру.

У просторі культури, яка постійно розвивається, існує поняття субкультури, яка свідчить про культурне «оживлення» та її динаміку. Різноманіття субкультур зумовлюється розмаїттям людської практики, а також

процесом життєвого вибору, що свідчить про прагнення людини до самореалізації. Субкультура з її особливими цінностями та смислами теж характеризується в онтологічному вимірі.

Однак, говорячи про субкультуру, слід відзначити її соціальні властивості, тобто вона є завжди реакцією на стан суспільства. Як відомо, це культура меншості, а тому часто-густо таку культуру не сприймають одразу, вона нашоується на відсторонення та конфлікт.

Субкультура, ставлячи себе у позицію культурного протиставлення, бере на себе функцію виключності. У свою чергу, індивід, обираючи її як межу власної культурної ідентичності виявляється позначеним цією рисою як особистою.

Відзначимо, що вивчення проблематики субкультур актуальне сьогодні тому, що взаємовідносини у суспільстві носять гранично індивідуальний характер. Людина втрачає здатність до комунікації, відчуває себе самотньою, не знаходить духовної підтримки, можливості реалізувати себе, що й призводить до створення субкультури. Така культура не нав'язує певні моделі світосприйняття, поведінки, а дає можливість суб'єкту проявити себе.

Субкультура належить до проблеми ідентифікації. Вона прокладає шляхи подальшого можливого розвитку суспільства, виступає одним із чинників забезпечення його соціодинаміки. Вивчення світу субкультур є важливою складовою культурознавства і, водночас, кроком до формування теоретичної бази прогнозування подальшого розвитку культури.

Стегницька Л.В., Мотрюк Н.Г.
СТАНОВЛЕННЯ ЕПОНІМА ЯК ТЕРМІНА

Кафедра іноземних мов
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

Досягнення будь-якої галузі відображаються через появу нових лексичних одиниць, які часто містять пропріативну складову. Актуальність нашого дослідження зумовлена тим, що й досі немає чіткої дефініції епонімичних одиниць, які трактуються як знаки-унікуми, асоціативні терміни, які виділяються за типом мотивування та виражені за допомогою різного роду асоціацій, як спеціальні мовні одиниці, єдиний когнітивний комплекс та інше. Все частіше в наукових дослідженнях та джерелах використовується саме формулювання терміни-епоніми, що свідчить про сформованість епоніми як терміну.

Велика кількість праць присвячена вивченню спеціальної лексики та ролі термінів у системі мови. Суть терміна трактують по-різному, основне з яких, що термін це спеціальна лексика, яка використовується в професійній діяльності. Основні вимоги, які висуваються до терміна – це приналежність до певної галузі, точність значення, контекстуальна незалежність, стійкість, стилістична нейтральність інше. Специфіку терміна лінгвісти пропонують визначати за прагматичними (загальноприйнятність, інтернаціональність, сучасність та милозвучність), лексико-семантичними (однозначність, відсутність синонімів та протиріч) та структурними (відповідність нормам мови, стислість, інваріантність, дериваційність) параметрами.

У галузі медицини терміни-епоніми відповідають прагматичним критеріям. Більшість епонімів є інтернаціональними, тобто звучать однаково в багатьох мовах, як-от: *die Langerhans-Inseln* (нім.) → *Langerhans islands* (англ.) → *острівці Лангерганса*, і є милозвучними, оскільки адаптовані до її мовних правил. Використання епонімів у медичній практиці є вимогою сучасності та показником професійності медичного працівника. Незважаючи на те, що з анатомічної номенклатури, тобто уніфікованого переліку анатомічних термінів, затвердженого асоціацією анатомів, епоніми були вилучені. Все ж вони наводяться поряд. У джерелах «Атлас анатомії людини» Р.Д. Синельникова та «Атлас анатомії людини» Ф. Неттлера («Atlas of Human Anatomy» by F.H. Netter) поряд з номенклатурними найменуваннями вказуються й епоніми. В атласі Ф. Неттлера наведено: англ. *vestibular (Reissner's) membrane* (укр. переддверна мембрана (Рейснера)) та *tympanic nerve (Jacobson)* (барабанний нерв (Якобсона)). В атласі Р.Д. Синельникова також знаходимо номенклатурні одиниці з пропріативними складовими: лат. *fissura petro-tympanica (Glasseri)* укр. кам'янисто-барабанна щілина (Глезера). Тобто, опираючись на вищезгадані приклади, епоніми можна вважати загальноприйнятими. Проте, клінічна термінологія не є настільки стандартизованою та уніфікованою, як анатомічна. Вона й досі перебуває в активній фазі розвитку, тому характеризується широким використанням епонімів.

Щодо структурних критеріїв, то епоніми є більш стислими, ніж описові терміни, наприклад: англ. *Crohn's disease* *Крона хвороба – хронічне гранулематозне запальне захворювання нез'ясованої етіології, що може уражати будь-яку частину травного тракту від рота до відхідника, але зазвичай уражає кінцевий відділ клубової кишки з потовщенням стінки, рубцюваннями.* У більшості випадках вони є інваріантними, як от: англ. *Alzheimer's disease* – укр. *хвороба Альцгеймера*, та становлять ефективне джерело дериватів, таких як: *Cushing's syndrome* *Кушинга синдром* → *pseudo-Cushing's syndrome* *псевдо-Кушинга синдром*.

Певні труднощі виникають з лексико-семантичними критеріями, зокрема синонімами, які надають терміну більш детального трактування. Іншою проблемою є певні неточності у трактуванні та плутанина при перекладі, як от: *Sweet syndrome*, що означає *синдром Світа* (гострий гарячковий нейтрофільний дерматоз), а не *солодкий синдром*. Використання таких термінів потребує ґрунтовних знань англійської медичної термінології.

Незважаючи на згадані вище проблемні питання, які потребують подальшого вивчення та упорядкування, епоніми все ж відповідають більшості критеріям, які ставляться до терміну. А суперечності та

неточності у трактуванні, які виникли внаслідок багатовікової історії розвитку медицини та різноманітних джерел поповнення її словникового складу, з часом будуть усунені.

Тимофієва М.П.
ТРЕНІНГ РОЗВИТКУ РЕФЛЕКСИВНИХ КОМПОНЕНТІВ У СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Кафедра психології та соціології
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

Рефлексії є універсальною та професійно важливою, і детермінує будь-яку діяльність. У формуванні та функціонуванні рефлексивної діяльності беруть участь різні психічні процеси. Унікальність рефлексії полягає в тому, що будучи результатом інтеграції інших психічних утворень, рефлексивна діяльність одночасно може обернутися і на себе, і на інші її ж визначальні психічні процеси задля їх аналізу, контролю і регуляції. Рефлексія дозволяє зробити процес самопізнання власних професійних умінь більш цілеспрямованим і усвідомленим.

В результаті досліджень ми побачили, що проблема розвитку рефлексії у студентів-медиків залишається актуальною. Метою нашої роботи є пошук ефективних методів та засобів розвитку рефлексивних компонентів у студентів-медиків. Здібність до рефлексії і знання її механізмів дозволяють сформувати власні цінності і принципи, визначити стратегію власного розвитку, спонукають до постійного саморозвитку і творчого відношення до професійної діяльності

Розробляючи тренінгову програму ми опирались на основні складові рефлексивних компонентів, на дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців, які вивчали питання рефлексії. У сучасних психологічних дослідженнях існують різні підходи до визначення суті поняття рефлексія. Це процес самопізнання суб'єктом внутрішніх станів, фундаментальна здатність свідомості істоти бути у відношенні до власної свідомості, мислення, умов та засобів здійснення життєдіяльності; інтелектуальний процес, що забезпечує усвідомлення засобів вирішення завдань; важлива частина розумової дії, евристичного рішення; засіб здійснення діяльності; відображення власних процесів у свідомості; компонент психологічної структури людини, що лежить в основі її змінення та розвитку; здатність до погляду на себе з боку та до контролю своєї діяльності.

Зміст фахової підготовки студентів-медиків спрямований не лише на озброєння їх глибокими науковими знаннями (наукові ідеї, теорії, закони, поняття, уявлення і факти тощо), а й на формування їхнього ставлення до знань, здатності відшукувати особистісні смисли. За такого підходу знання усвідомлюються студентами як цінність.

Розвиток рефлексії майбутніх медиків відбувається також шляхом їх включення в аналітико-оціночну, пошуково-практичну діяльність, що сприяє формуванню стійких уявлень про себе, людей, що оточують студентів, збагачує інтенсивність контактів.

Для розвитку рефлексії ми вибрали наступні компоненти:

1. *Рефлексивно-когнітивний компонент* визначається характеристиками рівня сформованості когнітивної сфери особистості, включаючи рівень сформованості розумової діяльності, мислення в поняттях. Основу когнітивного компонента складають знання людини про себе, що здобуваються за допомогою особистісної рефлексії.

2. *Рефлексивно-афективний компонент* представлений ауто симпатією і самозвинуваченням. На відміну від самоповаги, інтегрального самоставлення, самовпевненості пов'язаної з процесами самооцінювання, емоційно-ціннісне ставлення суб'єкта до себе, яке визначається мотивами і практично не залежить від успіхів і невдач суб'єкта. В основі аутосимпатії лежить самоприв'язаність (почуття прихильності до актуального образу «Я», задоволеність собою, загальне позитивне ставлення до себе), самоцінність (зацікавленість у власному «Я», любов до себе, відчуття цінності власної особистості).

3. *Рефлексивно-оціночно-регулятивний компонент* складається з інтегрального самоставлення, самоповаги, самовпевненості, самоприйняття, планування, моделювання, програмування, загального рівня саморегуляції, реалізації обраної позиції, самореалізацію.

Отже, в основу тренінгу покладена структурна модель рефлексії, яка інтегрує в собі два напрямки – особистістний і операціональний. Це визначає загальну стратегію тренінгу, яка реалізується в практичних технологіях «занурення в себе» і «занурення в професійну реальність».

Тренінг розрахований на 3 заняття загальною тривалістю 10 годин проводяться в позаурочний час для бажаючих, об'єднаних у групи з 10-12 осіб. Також окремі вправи можна задіяти під час практичних занять в медичному університеті для I курсу під час вивчення психологічних дисциплін.

Тодоріко А.Д.
МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ДОВІРИ В МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКАХ

Кафедра психології та соціології
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»

Довіра в міжособистісних стосунках є одним з ключових моментів ефективного спілкування, що сприяє гармонійній взаємодії та розвитку особистості, що актуалізує наше дослідження. Аналіз теоретичних підходів до розуміння феномену довіри в психології, розкриває велике значення довіри в житті людини, її роль